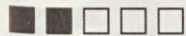

ČARUGA

režija: Rajko Grlić
scenarij: Ivan Kušan
fotografija: Slavko Trninić
glasba: Goran Bregović
igrajo: Ivo Gregurević, Davor Janjić, Ena Begović, Branislav Lečić, Filip Šovagović
proizvodnja: Maestro-film, Hrvatska TV, Viba-film

Dejstvo, da sta skoraj v istem času nastala filma o legendarnih razbojnikih, Tonetu Hacu (**Do konca in naprej**) in Čarugi, najbrž še ne kaže na kakšno »žanrsko« tendenco (čeprav je pri obeh filmih sodeloval isti »studio«, zdaj že bivša Viba), lahko pa je socio-kulturološko zanimivo, če se ga poveže z drugim, nastanku obeh filmov sočasnim dejstvom, tj. s propadom jugosocializma. S Tonetom Hacom je slovenski film dobil junaka, kakršnega dotlej ni poznal, namreč junaka, ki je utelešen je popolnega individualista in liberalnega »podjetnika«, zaradi česar bi **Do konca in naprej** lahko bil prvi filmski znanilec novega, tj. postkomunističnega, demokratičnega, svobodnotrznega ipd. obdobja na Slovenskem. Nasprotno pa Čaruga v Grličevem filmu ni le slavonski hajduk s slovesom »balkanskega Robina Hooda«, marveč je obenem nekakšen prototip boljševiskega revolucionarja na ozemlju kraljevine SHS; če je bil torej Tone Hac v **Do konca in naprej** nekakšna mešanica Robina Hooda in Arsena Lupina, pa je Čaruga hkrati razbojnik in prevratnik ali lopov na način revolucionarja oziroma revolucionar na način lopova (v vsakem primeru pa pravoslavne vere, kot se pokaže ob njegovi smrti, ko ga pod vislicami spove pop). Čaruga je na ta način evokacija mitičnih začetkov boljševisma na jugoslovanskih tleh, evokacija, ki ima danes na Hrvaškem gotovo tudi aktualistični prizvok, vendar ki tudi spominja na leonejevsko »supermitologizacijo« westerna z vsem, kar je le-ta predpostavljala — namreč tako »smrt« tega žanra kot tudi ljubezen do njega. To pa bi po-

menilo, da je osrednje vprašanje, ki se ob **Čarugi** zastavlja, to, ali je ta boljševiski cangaceiro sploh lahko »vreden ljubezni«? Res je, da ga je rodila boljševiska revolucija, toda samo zato še ni nujno revolucionar, marveč dobesedno »golo človeško bitje«: v uvodnem prizoru ga divji konjeniki z zvezdami na kučmah prisilijo, da se sleče in gol kot Adam steče proti gozdu, oni pa za njim streljajo; v gozdu sreča svojega podobnika, še enega preganjanega nagca, in brž ko sta filmska lika — protagonist in njegov pribočnik — »porojena«, že se znajdetata na kraju smrti (ki sta ji sicer tudi pravkar ušla), torej pod vislicami, ki so zaenkrat njuna garderoba, seveda pa bodo tudi njuna pot do groba. Tako torej v capah obešenec stopita v svet, ki ga bosta jemala kot »igro« z življenjem in smrtjo, najprej — kolikor dolgo bo pač šlo (obešencu ukradena zlata ura jima že od vsega začetka meri čas) — z življenjem in smrtjo drugih, nazadnje pa s svojo lastno. In po scenariju, ki postavlja osebe in odnose med njimi z domala arhetipsko in karikaturno razvidnostjo, je že tako, da je tako za Čarugovo življenje kot za njegovo smrt odločilno srečanje z žensko, seveda s posebno žensko, tisto, ki figurira kot njegov »Drugi«: to je najprej ženska iz »drugega sveta«, njemu nedosegljivega in zato zanj tako fascinantnega buržoaznega sveta; hkrati pa je to ženska, ki je popolnoma dosegljiva in razpoložljiva, toda le, kolikor vidi v Čarugi »neko-ga drugega«, namreč revolucionarnega vodjo. Čaruga nanjo naleti, brž ko opravi s perico, ki sumljivo molči, ko jo vpraša, če jo je imel tudi

gospodar; ves besen gre iskat gospodarja posestva in ga najde na pol golega v »dekadentni« sceni s Svilenom, ki je tisti hip očarana s Čarugovim »revolucionarnim« uporom (Čaruga ukaže svojemu spremljevalcu, morilskemu manijaku Malemu, naj gospodarja posestva ubije, in tako je Radko Polič prvi igralec, ki zapusti film v vodoravnem položaju). Čaruga pa bo poslej na nek način »žrtev« te fantazme histerične buržujke Svilene, ki ga je identificirala kot »boljševika«, tj. kot tistega, ki ima v njenih očeh ključ do njenega užitka. Tako se machistični, hkrati zviti in bebav razbojnik ter »ekscenčni« in histerična buržujka lepo dopolnjujeta: zanj kot izobčena predstavlja Svilena kot nedoumljiva in nedosegljiva buržujka fascinantno »točko ideala«, ki nastopa kot njegov Nadjaz; zanj pa je ta razbojnik prevratnik, kolikor je v njeni »libidinalni ekonomiji« revolucionar tisti, ki uteleša Ono in jo zmore zadovoljiti.

In res se, brž ko pobegne iz zapora, znajde v »divji hordi«, imenovani »Gorski tiči«, ki jo vodi Rdeči Božo in ki kot nekakšna revolucionarna tolpa pleni bogate kmete. Svilena Čarugo »simbolno« že zamenja za tega »revolucionarja«, nato pa ga Čaruga tudi dejansko vidi v obliki, v kateri ga želi videti Svilena, ter našemljen v Lenina pod klavirjem zadovolji njeno »potrebo« po revolucionarju v škornjih. Toda tolpa »Gorski tiči« pod Čarugovim vodstvom ravno ni več »revolucionarna«, marveč samo še navadna roparska banda, ki kdaj pa kdaj vrže kaj drobiža ljudstvu. Prav kot »čisti« razbojnik je Čaruga nemara bolj »simpatičen« kot Rdeči Božo, ki je ropal v imenu revolucije, toda hkrati postane tudi bolj podel, ker hoče uresničiti svoj buržoazni ideal: izda svojo tolpo in se z ukradenim denarjem prelevi v podeželskega »buržujak«, toda tisti hip tudi zgubi svojo buržujko in z njo vred — kot v znamenje kastracije — svoj »čarobni« amulet.

Ta »zgodba« je v filmu pravzaprav veliko bolj karikirana — že sam odnos med Čarugo in Svilenom (precej »zamaskirano« Eno Begović) je nekakšna karikatura odnosa med cangeceirom in buržujko v Rochovem **Antonio das mortes** — in lokalno kolorizirana, predvsem pa je razpršena med prevladujočimi akcijskimi prizori (ropi), ki resda spominjajo na peckinpahovsko spretost, le da Čarugovi tolpi manjka romantika in etika peckinpahovske horde. Nemara prav zato, ker se prek Čaruge (Ivo Gregurević) in njegovega norega smeha, ki odmeva še po njegovi smrti, tako močno sliši »zunajfilmska« zgodovina.

I N F O

Francoski gradbeniški magnat **Francis Bouygues**, doma znan pod vzdevkom »Mr. Cement«, je osnoval filmsko proizvodno hišo **CIBY 2000** in pripravlja 11 celovečercer; med režiserji, ki jih je pridobil, sta **Almodóvar** (ki že snema, glej zgoraj) in **David Lynch** (ta bo pri Bouyguesu posnel 3 filme, prvi ima naslov **Ronnie Rocket**, vsak od njih pa ima namenjen budžet v višini povprečno 20 milijonov USD)

3. aprila je bila v Parizu premiera **Madame Bovary** režiserja **Claudea Chabrola**, z **Isabelle Huppert** v naslovni vlogi; film je zelo dobro štartal in v prvem tednu z 31 kopijami dosegel 96.090 gledalcev ter skoraj dohitel prvouvršeni **Ples z volkovi**, ki je v istem tednu sicer nabral 96.678 gledalcev, vendar z 38 kopijami

Italijani načrtujejo, da bodo eksperimentalno prenašali HDTV (high-definition TV) že med Olimpijskimi igrami leta 1992, pri čemer bodo uporabljali tako evropski MAC sistem, kot japonski sistem; medtem se Evropejci še vedno ne morejo medsebojno dogovoriti o prihodnosti HDTV sistema v združenji Evropi

Debra Winger bo igrala glavno vlogo v filmu **A League of Our Own** (Columbia), ki je zgodba o ženski basebal ekipi iz 40-ih let; režirala bo **Penny Marshall**, snemati pa bodo začeli v juliju

Jennifer Jason Leight bo sostanovalka **Bridget Fonda** v psihološkem thrillerju **Single White Female** (Columbia), ki ga bodo začeli snemati junija; režiser je **Barbet Schroeder**

27. marca je umrl **Aldo Ray**, star 64 let, ki je igral glavno vlogo v filmih **Georgea Cukorja The Marring Kind** (1952, soigralka **Judy Garland**) in **Pat and Mike** (s **Spencerjem Tracyjem** in **Katharine Hepburn**), **Battle Cry** (r. **Raoul Walsh**), **The Naked and the Dead** (r. **Raoul Walsh**), **Men In War** (r. **Anthony Mann**), **We're No Angels** (r. **Michael Curtiz**), v 60-ih letih pa je igral le šev B-filmih

IGOR KERNEL

I N F O

